Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCI. Ч. 161. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 23-го СЕРПНЯ 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 23, 1984 No. 161. VOL. XCI.

Плянують телевізійні програми про Польщу і СССР

Джерзі Сити, Н. Дж. — Телевізійні програми мають доступ до публіки і тому незвичайно є важливим, в який спосіб представляють в них різні історичні факти чи події з життя поодиноких народів. Досвід з минулого показує, що українці та українська історія дуже часто дістають фальшиву інтерпретацію.

З того приводу дуже важливим є впливати на програми телевізії в часі, коли вони творяться і коли над ними працюють, а не після їхнього завершення.

Як повідомила американська преса, широко рекламована повість Джеймса А. Міченера *п. н.* „Поленд", яка через довгі тижні стояла на листі найбільше почитних книжок, має тепер бути перероблена на т.зв. „малу серію" для телевізійної сітки Ей-Бі-Сі. Хто з українців читав про цю книжку чи рецензії про неї, знає скільки невірних та кривдячих для українців заміток находяться в тому творі і на цю тему була на сторінках „Свободи" саме довша стаття пера К. Крупського. Слід вже тепер писати листи в цій справі або до самого автора на адресу: Random House Publishers, 201 East 50th St., New York, N. Y. 10022.

Також американська преса, а зокрема „Ню Йорк Таймс", інформують, що іде підготова до довгої десятигодинної серії телевізійної програми про СССР, яку підготовляє Публічна служба інформації (PBS) і яка має бути готова до двох років. Серія опрацьовується з допомогою Інституту для студій СССР імені В. А. Гаррімана, та буде мати назву „Хто є росіяни?"

В інформаціях про підготову цієї серії говориться про це, що вона має на цілі „показати історію, культуру та політику СССР від часів революції 1917 року, щоб тим допомогти американському громадянинові пізнати краще СССР".

Також інформують, що в серії буде частина посвячена „етнічним меншинам, як грузинам, узбекам, латвійцям". В інформаціях нічого не згадують чи і які дані будуть подавати про українців і тому конечним є негайно в цій справі переси-

(Закінчення на ст. 4)

ФЕРРАРО ОБОРОНЯЄ СЕБЕ І СВОГО МУЖА

Ню Йорк. — Конгресменка Джералдін Ферраро, номінатка на віцепрезидента від Демократичної партії, у вівторок, 21-го серпня, тут, у великій залі одного готелю на летовищі ім. Кеннеді, відбула бурхливу і багатолюдну пресову конференцію, що її метою було розвіяти всі сумніви щодо невірностей, невідповідностей і промахів, виявлених пресою в її фінансових і податкових діях, та у таких же справах її чоловіка, підприємця в Ню Йорку Джана А. Заккаро.

Дж. Ферраро під час пресової конференції.

Конференція тривала майже дві години, в час яких 200 репортерів з усіх важливих засобів масової інформації засипали Дж. Ферраро зливою питань, на які вона давала менш або більш успішні відповіді, твердячи весь час, що ніяких порушень конгресових правил, а тим більше переступів податкових та інших фіскальних законів ані вона, ані її муж не поповнили.

З її енергійних відповідей були задоволені зібрані великою масою репортери, які нагородили цю жінку, першу жінку Америки, що добивається посту віцепрезидента ЗСА, навіть оплесками, а одному репортерові, що настирливо ставив питання віцепрезидентській кандидатці, яке їй помітно було не до вподоби, зібрані репортери вигуками „Бу!", „Бу!", навіть не дали довести його питання до кінця.

Попереднього дня Дж. Ферраро і її чоловік передали до публічного розгляду багато різних паперів — фінансових документів, про які вона сказала, що це „найповніші фінансові виявлення, які склав будь-коли якийнебудь кандидат, що хоче бути вибраний на визначний пост в країні". З цих фінансових паперів бажаючі дістали відповіді на багато сумнівних перше питань щодо плачення податків подружжям Заккаро, але не на всі. Зокрема турбує пресу і американців загально все ще справа Дж. Заккаро, який вів своє підприємство, здогадно, навіть неетично, — позичав, напиклад, гроші для власної компанії з фонду, яким він керував на зарядження суду, однієї старої інвалідки, без її відома, чого він, як консерватор цього маєтку, не мав права робити, та інші такі справи.

Дж. Ферраро відмовилася на згаданій пресовій конференції про ці справи говорити. Не виясненою частково лишилася теж справа її виборчих фондів шість років тому, коли вона вперше кандидувала до Палати Репрезентантів, і коли вона перевищила свого опонента у видатках на передвиборчу кампанію у відношенні один до трьох.

Проте з перебігу її пресової конференції та постави самої Дж. Ферраро дуже був задоволений Волтер Мондейл, президентський номінат Демократичної партії, який, вислухавши відповіді Ферраро, погратулював їй і сказав представникам преси, що вона „витримала іспит провідництва, що зміцнить народну пошану до неї і до її здібностей провідника".

„ХВИЛІ ІСТОРІЇ ВДАРЯЮТЬ ПО СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ" — КАЖЕ ДЖ. ШУЛЦ

Вашінгтон. — Державний секретар З'єднаних Стейтів Америки Джордж Шулц, виступаючи на річній конвенції ветеранів закордонних воєн в Чикаго, Ілл., заявив присутнім делегатам, що сьогодні хвилі історії вдаряють сильно по Совєтському Союзові і що скоріше чи пізніше наступить день визволення для багатьох народів Східньої Европи, які сьогодні знаходяться під совєтською домінацією.

Такі й подібні заяви не є вже сьогодні відокремленим явищем в американській закордонній політиці, — кажуть численні політичні аналітики, — і виступ Дж. Шулца був тільки відгомоном подібної заяви президента Роналда Реґена у п'ятницю, 17-го серпня ц.р. у якому він опонував до поневолення численних східньоевропейських народів, в тому числі також поневолених вже раніше Москвою народів, які входять тепер в склад СССР, зокрема українського народу, Литви, Латвії і Естонії та численних інших.

В суботу, 18-го серпня, совєтське пресове агентство ТАСС обвинуватило Президента ЗСА у „веденні повоєнної політики холодної війни в Европі" і заявляло, що заява Р. Реґена була подумана як одна фаза у веденні „хрестоносного походу" проти Совєтсього Союзу й інших комуністичних держав.

Цікаво при тому відмітити, пишуть кореспонденти, що промова Дж. Шулцла збіглася майже із відкриттям в Делласі, Тексас, Конвенції Республканської партії, яка має на меті підкреслити динамічність тепрішньої політики Р. Реґена і його Адміністрації, у якій Совєтський Союз, визначений, як країна-поневолювач численних народів. Шулц, як багато республіканців перед ним, підкреслював вартість політики спертої на ефективну мілітарну силу, бо тоталітарні держави, типу СССР, розуміють тільки мову з позицій сили і готовости боротися за свободу і демократичні вартості. „Як ваш державний секретар я можу з певністю потвердити, що ще жадна політика, яка була сперта на страху і слабості, не мала успіху", — заявив Шулц, промову якого присутні ветерани перерявали рясними оплесками кільканадцять разів.

Державний секретар підкреслював, що теперішня політика Р. Реґена показалась дуже ефективною, хоч у закордонній політиці треба терпеливости і ніколи не треба очікувати результатів „через ніч". Він підкреслив, що Урядові ЗСА вдалося зупинити совєтську агресивну політику не тільки в Центральній Америці, але також в багатьох країнах світу. Від часу військової аґресії на мирний Афганістан, совєти не пробували застосовувати військову силу в ніякій частині світу, — заявив Шулц, — відмічуючи, що якщо є слабі місця в сьогоднішній Европі, то вони по тамтому боці Залізної заслони. „Ми ніколи не погодимося на двоподіл Европи на вільну і поневолену частини", — сказав Шулц і тут знову його слова були співзвучні зі словами Президента, сказани ним до великої польської делеґації в Білому Домі.

Політичні коментатори висловлюють думку, що виступ Дж. Шулца був напевно узгіднений у Білому Домі, бо вона так наглядно віддзеркалювала сьогоднішню політичну лінію Адміністрації.

РЕСПУБЛІКАНЦІ ПРИЙНЯЛИ ПРОГРАМУ І КРИТИКУВАЛИ ДЕМОКРАТІВ ЗА ШИРЕННЯ ДЕФЕТИЗМУ

Деллас, Тексас. — Делегати 33-ої Конвенції Республіканської партії прийняли у вівторок, 21-го серпня програму, яка ніби-то має давати напрямні для політичної діяльности чергової Адміністрації, якщо вони, республіканці, здобудуть перемогу у президентських виборах, хоч, як заявляв раніше колишній президент Джералд Форд кореспондентам телестанції Ей-Бі-Сі, він особисто ніколи не керувався у своїй практичній політиці, конвенційною плятформою, бо в реальному житті прийняті на таких великих зібраннях програми мають для майбутніх президентів тільки теоретичне значення.

Колишній президент ЗСА Дж. Форд

Не так, однак, думають противники Республіканської партії і котрольовані лібералами засоби масової інформації, які присвячують цілі сторінки газет і години дебат на телевізії, щоб сказати пересічному американському громадянинові, які „праві", які „скрайньо-консервативні" майже не жорстокі ті республіканці і їхній кандидат, теперішній президент Роналд Реґен.

Головною темою розважень на вечірній сесії у вівторок, 21-го серпня, були власне ті й інші справи. Головним промовцем був вже згадуваний колишній президент Дж. Форд, сенатор Роберт Дол і його дружина Елізабет, тепер секретар Департаменту транспортації в Адміністрації Р. Реґена. Дж. Форд, не зважаючи на те, що ліберальна і прихильна до демократів преса підсміхаючись заявила, що він свій час розділяє між грою в ґольфа і політичними виступами за „великі гроші", виголосив одну з кращих промов, побудовану на реалізмі і правдивості арґументації, пишуть незалежні кореспонденти. Він назвав демократичного кандидата на президента „розсівачем страху, поширювачем дефетизму серед американської спільноти", а Демократичну партію, партією розстратників народних грошей і капітулянської політики, побудованої на страху перед іншою потугою з якою вони, демократи, готові говорити вже сьогодні без жадних передумов, аби тільки добитися підписання якоїсь домовлености, яка нікого не забезпечує, нікому нічого не гарантує і головне, її, цієї умови Москва ніколи не придержувалася.

Деякі політичні спостерігачі і коментатори заявили, що не зважаючи на те, що Дж. Форд не був головним промовцем на Конвенції, його виступ можна цілком сміливо назвати „доброю і передуманою аналізою загальної політики і внутрішніх відносин і поставити її (промову) поряд з виступом Джін Киркпатрик, амбасадора З'єднаних Стейтів Америки до Об'єднаних Націй, промова якої була неперевершена", — кажуть аналітики.

„Я не обвинувачую В. Мондейла, що він хотів би забути останніх чотири роки перебування в Білому Домі на пості віцепрезидента за президентури Джиммі Картера, — заявив Дж. Форд, — бо хто хоче викликати марево інфляції, економічного занепаду, політичних і мілітарних неуспіхів". Промову Форда делеґати перерівали принаймні 20 разів. Якщо йдеться про Джералдін Ферраро, Форд не займав, як зрештою усі республіканці, виразного становища до її фінансових і податкових труднощів, а тільки погрателював її за вибір і заявив, що вона своєю політичною філософією дуже наближена до В. Мондейла.

Сенатор Р. Дол й інші промовці заявляли, що їхня, тобто Республіканська партія, не є досконалою і вони свідомі цього, але вона запропонувала американському народові альтернативну розв'язку багатьох питань, які у практичному житті вже себе оправдали.

В СССР дають кари за молитви

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 15

Каральний квиток громадянинові СССР В. Півневі.

Торренс, Кал. — У місійному журналі, який тут появляється під назвою „Ісус у комуністичний світ", за місяць серпень подано інформацію враз із світлиною про те, що у СССР дають карально „квитки" і грошові кари за молитву.

На підставі поданого квитка громадянина В.І. Півня, народженого у 1948 році, в якого хаті відправлено Богослуження баптистів у Тирасполі і в якому взяло участь біля 20 дітей шкільного віку та дорослі, покарано карою 50 рублів за те, що він провинився проти закону з 1966 року. 50 рублів це висока кара як взяти до уваги, що багато громадян СССР заробляє на місяць пересічно 100 рублів і тому місія, яка видає журнал інформує, що допомагає християнам в СССР платити такі „квитки" за молитву. Журнал додає, що „квитки" нагадують ті, що їх в ЗСА люди дістають за порушення правил їзди автомобілем.

На Союзівці виступлять Ед Іванко і тріо „Калина"

Союзівка. — В кінці цього тижня, 25-го і 26-го серпня ц.р., тут на культурно-відпочинковій Оселі Українського Народного Союзу знову відбудуться високомистецькі програми і танцювальні забави, починаючи вже від п'ятниці 24-го серпня, танцювальною забавою о год. 9:30 вечора, до якої приграватиме оркестра Союзівки.

Ед Іванко

В суботу, 25-го серпня, о год. 8:30 вечора, у великій мистецькій програмі, якою проводить завжди конферансьє Союзівки Аня Дидик, виступлять: тенор Едвард Іванко, тріо камерної музики „Калина" в складі: Галина Стрілець, скрипка, Нестор Цибрівський, челло, і Тома Гриньків, фортепіян. До забави о год. 10-ій ввечорі приграватиме оркестра „Темпо" Іринея Коваля.

В неділю, 26-го серпня, — мистецька виставка картин Лариси Мартинюк.

Під час довгого кінця тижня і з нагоди Дня Праці на Союзівці відбуватимуться, починаючи вже від п'ятниці, 31-го серпня, різні мистецькі програми, танцювальні забави, пополудневі активності. Виступатимуть мистецькі одиниці і оркестра з ЗСА і Канади.

Крім того в кінці великого вікенду тут проходитимуть тенісові та пливацькі змагання, що їх влаштовує Карпатський Лещетарський Клюб в Ню Йорку з доручення Української Спортової Централі Америки і Канади.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕДМОНТОН

(О. Кузьмович)

Ю. Стефаникові сповнилося 75 років

Тихо і непомітно, в колі найближчих приятелів в Едмонтоні відзначив Юрій Стефаник 24-го липня цього року 75 років свого цікавого та повного творчої наснаги життя.

Рідко трапляється, щоб людина, не зважаючи на славу свого великого батька, вибилася на таку сильну індивідуальність, як це осягнув Стефаник.

Хоча у нього беззастережний письменницький талан, він посвятився літературній критиці та літературознавчій праці і нею здобув собі тривке ім'я в українській літературі.

У його літературознавчому дорібку — десятки статтей, есеїв, літературних критик, які, ось наприклад, збірка п.н. „Моїм синам, моїм приятелям" — це унікальний вклад в українську літературу не лише з уваги на зміст та прецікаві матеріяли про Василя Стефаника, батька і письменника, але й тому що це одна із нечисленних, здається, в українській літературі книжок, яка ніколи не була у продажі, не має ціни, а призначена лише як подарок автора для близьких і приятелів.

Ю. Стефаник

Звичайно Ю. Стефаник у своїй творчості не вживає прізвища, а пише під псевдом Юрій Клиновий, Юрій Гаморак, чи просто Ю.К. або Ю.Г. Найбільше знаємо його як Юрія Клинового.

Але в Едмонтоні, де він з дружиною та синами живе вже довгі роки, і для нас з довголітнього знайомства, він все є та залишиться Юрієм Васильовичем Стефаником, прецікавою людиною і вірним другом.

Тому наші перші кроки в часі відвідин далекого заходу Канади прямують до гостинного дому Стефаників, щоб скромним подарком і добрим словом привітати Ювілята з його 75-річчям.

Він, зустрічаючи нас сердечно вже на порозі хати, спершу веде до гостинної кімнати і показує велику картину, що представляє хату Стефаників у Русові, а біля неї — встановлений теперішніми окупантами пам'ятник великого сина Західньої України.

„Цю картину передав мені покійний брат Семен", — пояснює, щоб не забував свого родинного місця". Але для цього немає небезпеки. У розмовах, спогадах, Юрій Стефаник раз-у-раз повертається до Русова, до батька та його друзів, до братів і незабутньої ма-

(Закінчення на ст. 3)

У СВІТІ

АКТИВІСТ РОБІТНИЧОЇ профспілки „Солідарність" у Польщі, забороненої тепер урядом прем'єр-міністра Войцєха Ярузельского, Ям Рулєвскі, дістав погрозу з кіл комуністичної партії і поліції про поновний арешт й евентуальне засудження, якщо він не заперестане вести антиурядової пропаґанди. „Пропаґанда", — кажуть закордонні кореспонденти, які перевіряли справу Рулєвского, — полягала на тому, що він, вийшовши після Служби Божої з церкви, голосно в товпі вірних розказував про в'язничні жахи, терор і побиття і обстоював думку, що „Солідарність" мусить отримати визнання уряду, якщо цього захоче народ. 38-річний профспілковий активіст був першим недавно звільненим в'язнем, якому почали погрожувати люди режиму. Польські патріоти вважають, що вони не є громадянами другої кляси і мають повне право висловлювати свої думки.

СОВЄТСЬКЕ РАДІО повідомило, що академік Андрей Сахаров, який, як відомо, розпочав був ще 2-го травня ц.р., голодовий страйк і хотів таким способом добитися права на виїзд за кордон для своєї дружини Єлєни Боннер, перебуває у шпиталі в Ґорькому і дістає повну лікарську опіку. Очевидно, заповідач відчитав заздалегідь приготований текст заяви і більше не давав жадного пояснення про справу Сахарових. В Женеві, зять А. Сахарова, Єфрем Янкелєвіч, закликав речників Об'єднаних Націй створити спеціяльну міжнародну комісію, яка зайнялась би справою А. Сахарова і Є. Боннер, яку совєтський уряд формально обвинуватив в поширенні неправдивих інформацій про СССР. Виступаючи на комісії оборони прав людини ОН Є. Янкелєвіч дораджував, щоб ОН вислали до Москви спеціяльного посланця, метою якого було б вияснення справи обидвох Сахарових.

ФРАНЦ ЙОЗЕФ ШТРАВС, прем'єр-міністер провінційного баварського уряду, перебуває тепер на відвідинах в Альбанії і його поїздку туди політичні спостерігачі й аналітики інтерпретують, як намагання боннського уряду встановити кращі зв'язки з тією ізольованою комуністичною країною. Західня Німеччина дотепер користувала тільки посередництвом інших держав і не вдержувала з Альбанією дипломатичних зв'язків. Штравс зустрівся і довше розмовляв із заступником прем'єра альбанського уряду Манушом Муфтію, але обидві сторони погодилися, щоб не подавати до преси передчасних інформацій. Боннські чинники покищо кажуть, що візита Штравса є приватного характеру і немає нічого спільного з політикою федерального уряду.

АССОШІЄЙТЕД ПРЕСС інформує з Відня, що там поширились чутки про посилене переслідування чехословацьким урядом, зокрема поліційними чинниками, колишніх дисидентів, переважно членів і прихильників організації „Хартія 77", які свого часу гостро виступали проти порушення комуністичним режимом Гельсінкських угод і взагалі прав людини. Покищо 12-ох членів цієї організації кількакратно викликали на допити до поліційних станиць, а деяким з них погрожували судом.

В АМЕРИЦІ

ЕКОНОМІЧНИЙ СТАН країни піднісся у другому чвертьріччі цього року на 7.6 відсотка, як подали з Департаменту торгівлі. Це показує, що в першій половині 1984 року економіка країни стоїть дуже добре, краще як сподівалися після кризи в 1981-82 роках. Економічна поправа в ЗСА допомогла дати працю 7 мільйонам людей від 1982 року.

ПРЕДСТАВНИКИ ПРОФСПІЛКИ поштових робітників відклали на місяць рішення чи розпочати страйк, тому, що до того немає настроїв і охоти у самих робітників.

ЛЕТУНСЬКА ЛІНІЯ Амерікен Ерлайнс загрозила судовим процесом, коли видавництво В. Морров не відкличе книжки Дж. Ненса п.з. „Самознищення Бреніфф Інтенешенел". В книжці подані оскарження щодо ролі Амерікен Ерлайнс, які не відповідають правді. Летунська лінія погодилася заплатити видавництву кошти видання у висоті 150,000 долярів.

ПІСЛЯ 40-ДЕННОГО страйку шпитальних робітників у Ню Йорку відчувається щораз більше недотягнень та браків у тих шпиталях. Інспектори здоров'я ствердили ряд похибок медсестер та лікарів, фальшиві діягнози, неточні ляборатарійні досліди і брак санітарної чистоти у вісьмох шпиталях в Ню Йорку, а в одному випадку припускають, що смерть пацієнта наступила в наслідок цих недотягнень викликаних страйком.

АНАЛІТИКИ СОЦІЯЛЬНИХ умовин в ЗСА стверджують, що американська родина сьогодні провадить таке бурхливе життя, що його можна порівняти лише до обставин в часі війни, або серед кримінальних елементів.

КРАДІЖ В МУЗЕЮ в Бостоні першої сторінки важливого історичного документу британського королівського закону про самоуправу в новій країні насуває тепер питання забезпечення таких музейних цінностей. Цей документ знаходився у пивниці музею без найменшої охорони.

УКРАЇНЦІ! В НЕДІЛЮ, 16-го ВЕРЕСНЯ, ВСІ ДЕМОНСТРУЄМО У ВАШІНҐТОНІ ПРОТИ РОСІЙЩЕННЯ УКРАЇНИ!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Реґен про Ялту

В американських популярних довідниках та підручниках історії не знайдете слова критики на адресу закордонної політики Френкліна Д. Рузвельта. І коли запитаєте пересічного американця, хто на його думку був найбільшим і найкращим президентом Америки, то він найчастіше — після Джорджа Вашінґтона назве радше Ф.Д. Рузвельта, аніж Абрагама Лінкольна — батька американської національно-державної єдности і расової рівности. Психологічно це явище зрозуміле: адже Ф.Д. Рузвельт був великим соціяльним реформатором, Рузвельт поклав основи під сучасний соціял-економічний стан у ЗСА, і він — після катастрофи у Перл Гарборі, де японське летунство знищило Американську військову фльоту,- відбудував її, змобілізував велетенський американський господарський і людський потенціял і виграв війну на два фронти. Проте при всіх цих безперечних своїх історичних заслугах фактом є, що Ф.Д. Рузвельт став основоположником також тієї найглибшої міжнародної кризи, яка переслідує Америку по нинішній день: він допоміг большевицькій Росії відбудуватись з руїн Другої світової війни, виганяючи диявола вельзевулом, допоміг совєтам виграти битву під Сталінґрадом, в Ялті йшов рука-в-руку із Сталіном, не Черчіллем, був автором теорії „співіснування держав з різними соціяльними системами", що у практиці виявилося у співпраці з СССР. Рузвельт погодився на каригідний принцип Сталіна вирішувати долю народів, не запитавши їхньої думки і волі, прийняв сталінську концепцію поділу різних держав на комуністичну і вільну частини (Німеччина, Корея і пізніше — В'єтнам), слухав ліво-ліберальних цивільних дорадників, як амбасадора у Москві Аварелла Гаррімана, мав теж у складі американської делеґації в Ялті Алджера Гісса, радника Державного департаменту, якого згодом засудили за кривоприсягу(він кривоприсягнув, що не видав тайних документів совєтському шпигунові).

Американські державні мужі й історично-політичні аналітики, особливо ліберального напрямку, щадять Ф.Д. Рузвельта і намагаються виправдати його ролю на Ялтанській конференції в 1944 році. Теж дехто в Америці намагається в той сам спосіб інтерпретувати вислови президента Роналда Реґена про Ялтанський договір. Але це не зовсім так. Прийнявши в минулому тижні у Білому Домі делеґацію польських видатних діячів з нагоди 40-річних роковин протинімецького повстання у Варшаві, Реґен використав цю зустріч для натаврування Совєтського Союзу, який зламав текст і дух Ялтанського договору. „Є такі, які охочі не дивитися на совєтське поневолювання, віравчи, що це поможе діялогові між Сходом і Заходом... Ті, які таврують сприяння волі і демократії, ті, які хочуть доказати свою щирість слабістю, не є приятелями миру, людської свободи і ділового діялогу". Реґен таврував „брутальне панування Москви у Польщі" і стверджував, що „пасивне сприймання перманентного поярмлення народів Схдньої Европи не є сприйнятливою альтернативою". Реґен твердив, що Ялтанський договір, що закінчував Другу світову війну переможними альянтами і Совєтським Союзом, „був зобов'язанням відновити незалежність і демократію в країнах, звільнених від нацистської окупації. Нема причини звільнити Совєтський Союз і себе самих від того зобов'язання..."

Слова Роналда Реґена, що стосуються Ялтанського договору, остільки історично правдиві, що в Ялті справді говорено про привернення волі поярмленим німецьким нацизмом народів, про мир і свободу. Але це були фрази.

Ніхто не запитував польського екзильного уряду в Лондоні, ані тим паче не запрошено представника того уряду до Ялти, так само, як не запитувано думки ні одного народу, що його долю вирішували в Ялті Сталін, Рузвельт і Черчілл. Навіть французького екзильного лідера Шарля де Ґолля не запросили до Ялти, чого він не міг вибачити Америці й Англії до кінця свого життя. Хоч 31-го березня 1939 року Чемберлен проголосив „недоторканість" польських державних кордонів, а 6-го квітня 1939 року Польща й Англія підписали „договір приязні", насправді західні альянти зрадили Польщу.

Ф.Д. Рузвельт під кінець свого життя мабуть зрозумів, що впав жертвою брехні і підступу Сталіна в Ялті. Після його раптової смерти 12-го квітня 1945 року, спадщину Ялтанського договору по ньому одідичив Гаррі Труман. Цю сумну спадщину має кожний президент ЗСА. Тільки направити історичний промах Ф.Д. Рузвельта в Ялті — страшенно трудно. Сталіна нема і Рузвельта нема, але є могутня совєтська імперія, і ніхто не хоче війни в атомній добі.

ЗГІДНО ЗІ СТАТИСТИКОЮ Бюра перепису, приблизно одне із чотирьох подруж в Америці закінчується розводом. Кількість дітей від розведених подруж становить 12 мільйонів.

Рената Бабак

ДО СУТІ СПРАВИ

(Огляд одного інтерв'ю в пресі)

Ті,кого турбує питання — їхати, чи не їхати до Вашінгтону 16-го вересня, щоб масово зареєструвати наш протест проти вбивчого російщення України, можуть знайти відповідь на свою нерішучість і заохоту для поїздки у Вашінгтон в інтерв'ю колишнього професора Московського університету, а теперішнього пропагатора російсько-совєтського імперіялістичного шовінізму, А. Зінов'єва, яке він дав журналістові Джорджові Урбану, представникові журналу „Енкаунтер", що друкується в Лондоні, Англія. Я хочу запропонувати увазі читача деякі твердження і ідеї „товаріща" А. Зінов'єва, зміст яких говорить сам за себе. Поперше Зінов'єв твердить, що всі вчені Заходу не спроможні зрозуміти совєтське суспільство. Він каже, що обов'язково треба бути частиною совєтської системи, щоб розуміти її. Він каже, що тільки зі середини можна придбати конечний досвід, що приведе до дійсної аналізи системи. Далі Зінов'єв твердить, що система Союзу є тяжкою для зрозуміння навіть тим, хто виховався в ній. Я — заявляє А. Зінов'єв в інтерв'ю для популярного лондонського журналу, — є єдина людина в світі, яка створила соціологічну методику для вивчення совєтського суспільства, що основана на досвіді життя в цьому суспільстві. (А що ж сталося з багатьма мільйонами людей усіх національностей, „інкорпорованих" російською червоною імперією, які отримали великий досвід системи, пройшовши через геноцид і етноцид своїх народів, або поховали свій „досвід" в масових могилах мільйонів горожан? Тільки справа не в тім — Р.Б.) На мою думку, журналіст Дж. Урбан, який переводив інтерв'ю із Зінов'євим, виявив свої набагато більші знання від філософа — професора Московського університету, пана Зінов'єва. Цей журналіст сказав, що впевненість Зінов'єва в тому, що для зрозуміння совєтської системи необхідно бути її частиною, нагадує йому абсурдне кримінологічне твердження, що суддя, який сам не поповнив вбивства, не може судити злочинця — убивцю, поскільки він — суддя — не може зрозуміти всіх психологічних обставин, які роблять людину вбивцею.

Зінов'єв твердить, що всі західні дослідники совєтської системи глибоко помиляються. Він каже, що „система користується підтримкою народу" (якого народу? Коли? Де? В такому випадкові назріває моє питання до філософа Зінов'єва, — як пояснює він той факт, що тюрми і концентраційні табори СССР є переповнені сотнями тисяч, якщо не мільйонами, політв'язнів, левину частину яких складають українці? — Р.Б.) Далі удаваний космополіт Зінов'єв заявляє в інтерв'ю: „Я можу працювати для кого завгодно. Я політично невтральний".

Коли ж англійський журналіст запитав: „Ви вважаєте, що в неросійських частинах СССР не існує прагнення до національної незалежности?" — Зінов'єв відповів, що воно „занадто слабке, щоб з ним рахуватися". (Кому „рахуватися"? — поневолювачам? — Р.Б.) І Зінов'єв продовжує: „Неросійським народам вигідний зв'язок з Росією. Запропонуйте простому українцеві чи азербайджанцеві можливість відділитися від СССР — то він відмовиться!" „Всі вони харчуються з російської землі" — каже Зінов'єв.

Тут я від себе мушу сказати, що до деякої міри в цьому твердженні Зінов'єва є трохи правди. Він робить тільки ту помилку, що дієслово „харчуються" він вживає в теперішньому часі, а треба було сказати у формі минулого часу — „харчувалися". Так. Історія каже нам, що українці дійсно харчувалися... з російської землі в 1932-33 роках, коли мільйони їх гинули зі штучноствореного Москвою голоду на українській родючій землі. Тоді деякі, яким пощастило, їхали до Росії за хлібом і картоплею, бо в Росії голоду тоді не було. Отже, хто з кого харчувався? Я думаю, що на це питання найкраще дає відповідь-спогад з мого раннього дитинства, коли мої обидва діди — сусіди, сидячи на призьбі і дуже напідпитку, співали свій власний варіянт „Інтернаціоналу" — тоді державного гимну СССР: „Вставайте, гнані і голодні, робітники усіх країв, женіть кацапа з України, щоб він не їв наших харчів!" Коли ж англієць запитав, чи з точки погляду Зінов'єва русифікація неросійських республік, про що так багато пишуть, є міт, — то Зінов'єв відповів з впевненістю: „Звичайно, міт". І як доказ додав: „Коли ви подивитеся на список совєтських письменників, генералів, академіків, ви знайдете всього кілька російських прізвищ. Решта будуть типово українські прізвища".

Після такої заяви не тільки в мене виникає великий сумнів щодо „невтральної позиції" цього „вченого філософа".

Далі Зінов'єв твердив, що „всупереч загальноприйнятій думці" в республіках СССР, росіяни,мовляв,були пригноблені і ображені совєтською імперією так само, як це було і при царі". І цим диковинним твердженням про те, що це росіяни зазнають „пригноблення і образи" в СССР (а не українці та інші поневолені народи), намагається професор закрити ту вопіющу дійсність, що в столиці України Києві ви чуєте на вулицях виключно російську мову...

Зінов'єв далі продовжує: „Після революції три мільйони російської інтеліґенції було знищено, 15 мільйонів

(Закінчення на ст. 3)

Мій олімпійський спомин: Джим і Ромко

(юст) Джим не знав і не дбав, чи був на світі Ромко, де він був, що робив, що думав. Але Ромко добре знав,хто був Джим, чим він був і навіть, здавалося, що він думав і чому.

Остання Олімпіяда пригадала мені їх обох і їх відношення до себе, а радше Ромка до Джима.

Пригадав себе наперед Джим. Його повне ім'я було Джим Торп. Недавно американська пошта видала значок з його іменем і портретом. А коли олімпійський смолоскип мандрував впоперек американського континенту в дорозі з Греції, то одним з тих, хто його несли, був теж Торп, внук Джима. (Декілька років тому мале містечко в Пенсильванії дістало назву Джим Торп). Преса пригадала Джима: назвала його найкращим атлетом світу.

Отже пригадався Джим, у слід за ним Ромко, а там і я, юнаком ще, в тій трійці. З Ромком були ми двоірідними братами і однолітками. В роках цього спомину ходили ми разом до Академічної Гімназії у Львові і велику частину вільного часу проводили на площі Сокола-Батька, бігаючи, стрибаючи, метаючи, переганяючись і тренуючи до змагань.

В тих роках, коли в юнаків фізичний розвиток домінує і фізична кондиція стає гордістю й ідеалом, і коли це все дістає (або бодай за наших „старих" часів діставало) романтичну лицарську патину, активний спорт виходить далеко поза фізичне зусилля. В кожному випадку було для нас у спорті щось із життєвої філософії.

І ось тоді з'явився між нами Джим Торп. Не фізично, очевидно, а як наш спортовий ідеал, особливо Ромків. На Олімпіяді у Стокгольмі 1912 року він здобув перше місце у десятизмагу і п'ятизмагу. Ромко дістав книжку про цю Олімпіяду, зачитувався нею і розказував мені усе про Джима і його осяги. Ми знали, що він правдивий американський індіянин і це додавало йому романтики (ми ж тоді завзято вчитувались в Карла Мая!), ми знали як поводився він на змаганнях — по-джентлменськи; знали дослівно, що сказав до нього Король Ґустав V, ґратулюючи за перемогу, і що він, Джим, відповів королеві. Ми студіювали його стиль і старалися наслідувати його, а Ромко навіть приймав його поставу, коли ставав до знімки на Запорозьких Ігрищах як побідник.

Десятизмаг, як найбільше всесторонній змаг, став Ромковим ідеалом і він завзято тренувався до нього. Але на наших галицьких Запорізьких Ігрищах в тих часах не було десятизмагу в програмі, Ромко зосередився на бігу на 400 метрів: мовляв, це найтрудніший з усіх змагових бігів, бо в ньому була швидкість „стометрівки" помножена чотири рази. Сам тренінґ до нього вимагав особливого зусилля й самодисципліни і був „виховним чинником". Для Ромка спорт, як він його бачив, був школою характеру, а може й навпаки — характер був школою правдивого спорту. Пізніше, коли я обсервував життєву кар'єру Ромка у наступних бурхливих роках, я часто думав з подивом про це.

Згодом ми, особливо Ромко, болюче переживали те, що сталося з нашим Джимом. Ми, а Ромко певне до перебільшення, бачив спортові змагання в ідеї аматорства. І ось вийшло на яв, що індіянин Джим, наш ідеал, молодим хлопцем ще в школі грав бейзбол за дрібну винагороду, як „півпрофесіонал". І тому в 1913 році Міжнародний Олімпійський Комітет відібрав йому золоті олімпійські медалі.

Я добре пригадую, як обурювався Ромко на це спортове тіло, а потім, як більше розвідав, який жаль мав до Джима за зраду аматорського спорту.

Не було вже Ромка між нами і не міг я йому сказати, що аж в 1973 році, після докладних розслідувань, повернули Джимові Торпові аматорський статус за роки 1909-12, а його родині передали копії двох золотих медалів. Зрештою, не знав про те й Джим, бо помер ще 20 років раніше, три роки після смерти Ромка. Але остався він у людей своїх як найкращий атлет світу.

І Ромко увійшов в історію як великий Змагун, хоч іншого роду на іншому полі. Тільки записаний він під іншим іменем, не як Ромко Шухевич.

Ю. Старосольський

Наталія Кібець

ПАМ'ЯТЬ НЕЗАБУТНЯ

Коли хтось з нас буде мати можливість поїхати в Україну і бути в Києві, то слід заглянути до Меморіяльного музею композитора Віктора Косенка. Там на чільному місці можна побачити фото з автографом славної співачки Зої Гайдай: „Вельмишановній Ангеліні Володимировні Косенко — справжньому вірному другові й дружині мого першого вчителя Віктора Степановича, пам'ять про якого для мене незабутня — Зоя Гайдай, 12 січня 1952 року".

Доля звела музично обдарованих братів Косенків із сім'єю Гайдаїв 1919 року в Житомирі у хорі Волинської просвіти. Відтоді, з перших кроків у мистецтві й до останніх днів Віктора Косенка, ба і після його смерти, Зоя Гайдай була ученицею, його другом і пропаґатором його творчости. Деякий час вона вчилася в клясі фотрепіяну в В. Косенка в Житомирський музичній школі. Та незабром вона виїхала в Київ, до Київського музично-драматичного інституту ім. Лисенка. З того часу спів — її провідна зірка, її життєве покликання.

Згадуючи тепер ім'я Зої Гайдай, якій сьогодні минуло б 82 роки, хочу відмітити, що майже всі тогочасні українські композитори були зобов'язані цій талановитій співачці, яка знайомила слухачів з їхніми творами.

У плеяді видатних українських вокалістів помітне місце належить Зої Гайдай, Вона жила й працювала з майстрами оперної сцени, як Марія Литвиненко-Вольґемут, Михайло Донець, Оксана Петрусенко, Михайло Гришко, Іван Паторжинський, Борис Гмиря... Між ними вона була рівна серед рівних. Темброве багатство голосу широкого діяпазону, виразна дикція дозволяли співачці легко виконувати партії кольоратурного, ліричного, лірико-драматичного і навіть драматичного сопрана. До того ж Зоя Гайдай мала не абиякий талант драматичної актриси, що допомагало їй створювати на оперній сцені високохудожні образи.

Майже вся творча біографія Зої Гайдай пов'язана з Київським державним академічним театром опери та балету ім. Т.Г. Шевченка, солісткою якого вона була з 1928 по 1956 рік. Чотири сезони, в 1930-34 роках, вона працювала в Харківському театрі опери на балету . В репертуарі співачки було близько 50 оперних партій, понад 50 українських народних пісень, велика кількість творів світової клясики. Галина Ніколаєнко, піяністка, з якою працювала Зоя Гайдай понад тридцять років, згадує: „Таких майстрів, як Зоя Михайлівна, зустрічаєш рідко. Ми не працювали, а дійсно творили... З нею було надзвичайно цікаво працювати, бо вона вільно читала ноти з листа, добре грала на фортепіяно... Зоя Гайдай була щедро обдарованою актрисою, але ж і надзвичайно працелюбною... Вона мала сильний, красивий голос, оперний за маштабом і камерний за вишуканістю і гнучкістю техніки. Її розкриття образів відзначала емоційність і глибина. А як точно передавала вона стрімку зміну настроїв... Перед глядачами проходило ціле життя, широка гама людських переживань, щирість, наївне щастя, ґраціозна пустотливість, усвідомлення обману, трагедія, смерть. Зоя Михайлівна ніколи не захоплювалась побутовими деталями, вона прагнула передати внутрішнє розуміння трагедії жінки... Вона шукала і знаходила точні вокальні барви... За кожним успіхом, за кожною зливою оплесків були години праці... З особливою любов'ю Зоя Гайдай складала концерти з українських народних пісень. Тут була і жартівлива, задерикувана „Стояла на колодці, моргала на хлопці", і гірко-сумна „Не співайте півні..." Зоя Михайлівна не посідала унікального голосу, але володіла вона своїм голосом і словом віртуозно... Зоя Михайлівна була людиною надзвичайно чутливою, доброзичливою і ніколи не відмовляла в допомозі. Це добре пам'ятають її учні, нині відомі й заслужені співачки, і її друзі, та й просто знайомі... Зоя Гайдай була душою товариства, дбайливою господинею; вона — цікава співрозмовниця". Очевидно, Зоя Гайдай не була в опозиції до режиму і її часто і щедро нагороджували. Мусіла вона відбувати і всі офіційні поїздки, тож співала вона по селах Житомирщини, співала шахтарям Донбасу, співала металурґійникам Дніпропетровщини і Запоріжжя, співала і за кордоном — в Ірані, Іраку, по містах Канади, в Чикаґо, Ню Йорку, Вашінґтоні. Зоя Гайдай була також педагогом. Вимоглива до себе, вона і перед своїми учнями співу ставила високі завдання, прагнула в кожному голосі зберегти його природний тембр.

Дня 21-го квітня 1965 року Зої Гайдай не стало. В Україні і поза Україною її згадують ті, що її знали і чули, і ті, хто прочитає ці мої рядки про неї. Вона була людиною, яка творила вокально-музичну культуру українського народу.

ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ Джордж Буш гратиме активну ролю у передвиборчій кампанії Республіканської партії. Хоч вже призабулися дебати в 1980 році поміж тодішніми віцепрезидентом Волтером Мондейлом та кандидатом на це становище Дж. Бушем, сьогодні як політичні обсерватори, так і загальна публіка скеровуватимуть свою гостру увагу на дебатах Дж. Буш — Джералдін Ферраро, тому що вибір цієї останньої кандидатом на віцепрезидента від Демократичної партії пожвавить увагу до теперішнього віцепрезидента Уряду Реґена в кампанії.

КЕРІВНИК „БІЧ БОЙС", популярної каліфорнійскьої музичної групи, Браєн Вілсон разом із двома іншими чоловіками був заарештований у неділю, 19-го серпня, у залі республіканської Конвенції в Делласі. Його обвинувачують у нелеґальному перебуванні у залі Конвенції і посіданні великої кількости наркотиків.

Мгр Маркіян Ковалюк

ЗАСЛУЖЕНА ЕМЕРИТУРА

(Проф. Яр Славутич перейшов на пенсію)

I.

Після п'яти років навчання української мови в Американській військовій школі у Каліфорнії та двадцяти трьох років викладання різних українських курсів в Альбертському університеті д-р Яр Славутич, професор слов'янських мов і літератури, завершивши 65-ий рік життя, у серпні 1983 року перейшов на заслужену емеритуру. Одночасно він отримав звання „емерітуса" (заслуженого професора).

Народився Яр Славутич 11-го січня 1918 року в південній Україні. Його дитинство було щасливе, бо родина жила в достатках і зберігла козацькі традиції. До Першої світової війни його дід, із Жученків, мав немалий маєток і багато землі, належав до шляхетського стану, пишався славним родом і гербом власним. Хоч після 1920 року все це скінчилося, родина все ж таки зберігала давні українські традиції, зокрема пам'ять про полтавського полковника Федора Жученка (ХУІІ ст.).Передавалася з роду в рід і пам'ять про прадіда Михайла Жученка (1840-1880), слобожанського правника, співзасновника Наукового Товариства ім. Шевченка і його першого щедрого мецената (Михайло Драгоманів згадував про 9,000 карбованців, подаровані М. Жученком для розвитку українського слова — у той час, коли царський уряд Росії забороняв друкувати книжки українською мовою).

Щасливе життя Григорія Жученка (дійсне ім'я та прізвище Яра Славутича в Україні) скінчилося 1932 року, коли його батька Михайла та його самого заарештувала совєтська влада. Разом із багатьма українськими родинами везли їх на заслання в замкнених вагонах. Однак Григорієві, якому тоді було всього 14 років, пощастило вискочити під час руху поїзду через проламану дірку в стелі вагона й повернутися до матері, яку з дочками вигнали з хати. А ввесь хутір зрівняли з землею, пограбувавши майно, одяг, зерно і худобу. Так Москва нищила українське селянство, заганяючи його насильно до колгоспів.

Після втечі, воля стала неволею для неповнолітнього Григорія, що — замість відвідувати школу — пішов пасти худобу в радгоспі „Скотар". Коли лютував голодомор 1932-33 років і в Україні померло сім, вісім, а може і 10 мільйонів людей, Григорій тоді утратив діда і бабу, і найменшу сестричку Галочку, якій було всього кілька місяців. Не зважаючи на жахіття голоду, Григорій вижив і вже восени 1933 року пішов учитися до вечірньої середньої школи в Запоріжжі. Удень же він був „учителем" — навчав неписьменних робітників елементарної грамоти на комбінаті „Запоріжсталь", що його саме тоді будували.

Склавши іспити, Григорій восени 1936 року вступив до Запорізького педагогічного інституту на мовно-літературний факультет. Через два роки тут його ще раз заарештовують за читання забороненої літератури (поезії О. Олеся та оповідання й повісті Винниченка). На щастя, матері пощастило визволити сина. На той час уже і батько був з родиною, бо повернувся з заслання у Вологодській області і влаштувався на працю конярем у радгоспі „Червоний шахтар", де й провів решту свого життя (помер у серпні 1982 року на 85-му році). З гіркістю говорив, що серед коней він почував себе краще, ніж серед нелюдяних людей у совєтській дійсності.

У 1940 році Григорій склав іспити в Запорізькому педагогічному інституті та отримав диплом викладача української мови й літератури. Коротко вчителював у селі Ботеве на Приозівщини. Незабаром його мобілізують до Червоної армії, безапеляційно записуючи до інженеро-саперної школи при 375-ій дивізії, що стояла тоді в Білорусі. З вибухом війни 23-річний ляйтенант „саперних військ" мусів зі своїм „взводом" будувати мости на палях для переправи військ, машин і танків, а потім ці ж самі мости палити, заміновувати дороги, по яких наступали німці, і тому подібне. Незабаром уся дивізія опинилася в оточенні німецьких військ, що блискавично спішили на схід. Григорій разом з іншими українцями творять Чернігівську Січ — військове з'єднання в лісах північної Київщини й Чернігівщини. Завданням цього з'єднання було охороняти населення від німецьких грабунків та вишколювати кадри для майбутньої української армії.

Входячи у зв'зки з ОУН, підпільник Григорій діставав націоналістичну літературу від Івана Ірлявського та від самої Олени Теліги в Києві. 1943 року чергове лихо не минуло й Григорія, командира одного загону в Чернігівській Січі. Коли цей загін здобував нову зброю від німецької колони та визволяв із поїздів наловлених бранців, призначених до Німеччини, есесівські частини напали на село Слобідку, поблизу українсько-білоруського кордону, і спалили його до тла — разом із жінками і дітьми. Тут загинула Григорієва дружина з донькою, що народилася вранці, а згоріла після обіду, разом із матір'ю.

Після відплатних дій, скерованих на німецькі частини, Григорій дістав звільнення з Чернігівської Січі, яка з наближенням совєтсько-німецького фронту частково влилася в УПА. Діставшись із підробленими документами до Львова, він леґалізувався й виїхав на захід, приставши до працівників редакції часопису „Нова Україна". Німці зловили його в Катовицях, але він незабаром втік і вночі перейшов кордон до Чехо-Словаччини. Звідти йому доводиться знову тікати — до Праги, а потім до „мурашників" Берліну, де була змога загубитися серед чужинецьких робітників. Під бомбами американців та англійців у місті не було порядку. Документів майже не перевіряли.

Прихід американських військ застав Яра Славутича, уже з низкою надрукованих віршів у різних українських часописах і журналах, поблизу Авґсбурґу в Баварії. Тут молодий поет відразу береться за поповнення своєї освіти, відвідуючи лекції у відновленому Українському Вільному Університеті (спершу в Авґсбурзі, а потім у Мюнхені), бере участь у редаґуванні й видаванні журналу „Заграва" (1946), секретарює в МУР-і та в редакції місячника „Арка" (1948), а також розвиває видавничу діяльність. Передусім виходить у світ його чотири збірки поезій: „Співає колос" (1945), „Гомін віків" (1946), „Правдоносці" (1948), „Спрага" (1950). До речі, першу збірку — майже всю — і значну частину другої він поновив із пам'яти уже в Авґсбурзі, бо рукописи загинули у воєнній завірюсі.

(Продовження буде)

До суті...

(Закінчення зі стор. 2)

російських селян — основа російської нації — була загублена". І тільки тепер, мовляв, — каже Зінов'єв — „Росіяни поступово звільнюються і мають можливість претендувати на більш впливові позиції". Кожна невелика нація, твердить без сорому Зінов'єв — „користується більш упривілейованим становищем, ніж російська".

На запит журналіста про русифікацію неросійських республік СССР, особливо України, Зінов'єв авторитетно заявив, що ніякої русифікації немає, особливо в ділянці мови. (!) „Всьо ето чепуха" — каже Зінов'єв. Інші народи,каже він,„повинні" говорити по-російськи у своїх власних інтересах. „Якщо грузин хоче опублікувати книжку , каже Зінов'єв, йому потрібна російська мова". (Ця заява Зінов'єва гостро нагадала мені про долю і трагедію нашого Миколи Гоголя, якому також була потрібна російська мова, щоб взагалі мати можливість друкуватися в царській Росії.

Твердження про існування русифікації є абсурдне , — переконує, не мигнувши оком, Зінов'єв, бо „російська мова є загальноприйнята в СССР". Англійський журналіст не без сарказму уточнив: „як англійська мова колись у Індії?" „О, ні! — заперечив Зінов'єв. — Вживання російської мови — це не русифікація — навпаки, візьмемо, наприклад,українців: всі освічені українці говорять по-російськи. Росіяни не колонізували Україну". І далі він веде теревені про те, що в Україні росіянам — чи то пак „москалям", як він висловився, тяжко знайти працю...

Як це сталося, що більше половини населення міст України складають не автохтони, а „імпортовані" урядом росіяни та інші зайди, він не пояснює. І якщо б їм, цим зайдам, в Україні дійсно було б „тяжко знайти працю", як він анекдотично твердить, то нехай вибачить мені філософ-науковець , — на якого біса їх туди з Росії послали? Невже ж ви, пане Зінов'єв, хочете сказати мені, корінній українці з СССР, що всі ці „імпортовані" урядом на Україну росіяни ходять вулицями безробітні?

„Шило вилізло з мішка", як казали в народі у нас на Україні, коли кореспондент лондонського журналу Джордж Урбан поставив Зінов'єву конкретне питання : „Невже ви, дисидент, тепер проживаючий на Заході, схвалюєте колективізацію з її жертвами в 15 мільйов людей? На це Зінов'єв відповів: „Схвалюю у всіх аспектах", бо, мовляв куркулі-„кулаки" були „ліквідовані".

І ще одну „перлину" підкинув Зінов'єв у своєму інтерв'ю. Він сказав, що в'язниці в СССР є гарно влаштовані, в'язні там мають добре харчування тричі на день, окремі і чисті ліжка і білизну та добру одежу"... Словом — просто рай на землі — щось,як і в нас тут в Америці. Висновки з цього всього не тяжко зробить сам читач.

Але мене турбує зовсім інше. Коли Зінов'єв широко публікує свої твори на вільному Заході, коли він виступає з доповідями в університетах і дає інтерв'ю чільним журналістам і іншим засобам масової інформації та науковим установам (мені відомо, що він давав інтерв'ю і в Гарварді), я хочу запитати усіх діячів діяспори: де є наші наукові і громадські установи, де є наші інтелектуали, де є провідники наших політичних партій і чи вони дають відсіч таким „експертам-совєтологам"?

Я є лише співачка, але мені ясно, як Божий день, що посилилася контракція російських імперіялістів (незалежно від того, чи вони є „білі" чи „червоні") проти українського всегромадського протесту проти вбивчого російщення України. Крига скресла! І ми всі 16-го вересня (з сумнівами чи без) повинні їхати до Вашінґтону, бо так робити скаже нам наша особиста совість. Нехай вона буде мірилом наших обов'язків перед українським народом. З нашою особистою совістю нам всім доведеться жити до кінця наших днів.

Моя совість чиста — я особисто беру ретельну участь у наших акціях у Вашінґтоні 16-го вересня, і я про це пишу.

НА КОНВЕНЦІЇ РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ партії виступає перше у ролі журналіста син президента Роналда Реґена Роналд Прескотт Реґен. Він написав свою першу статтю про Конвенцію до газети „Деллас Морнінґ Нюз".

ДЕМОНСТРАЦІЙНА АКЦІЯ в Делласі проти президента Роналда Реґена та Республіканської партії втратила на силі через велику горяч, яка там панує. Коли у понеділок, 20-го серпня, температура піднеслася до 110 ступенів Фаренгайна, організатори демонстрації звернулися до мейора міста, щоб дав їм залі з охолодженням. Коли він відмовився, більшість з них рішила від'їхати домів.

Тут є наша сила

Минулий 1983 рік був багатий виїмковими господарсько-фінансовими подіями, як теж і громадсько-політичними ускладненнями.

В загальному треба сказати, що Українська Світова Кооперативна Рада (УСКР) в останній каденції,— 1979-1983—натрапила на неприятливі умовини. Фінансова політика характеризувалася високими відсотками, незаплянованими грошовими операціями, які довели світову економіку до нездорових хвилювань, до рецесії.

Наші кооперативи, зі своїми крайовими централями, завершені Світовою Кооперативною Радою—використовували всякі можливі засоби у скріпленні розвитку українського кооперативного руху як це ілюструють цифри, зведених балянсів наших кооператив на день 31-го грудня 1983 року (табеля). Наші членство і проводи кооператив зберігали подиву гідний спокій і рівновагу. Членство з повним довір'ям користало з послуг, відкладало свої ощадности на високих відсотках, вищих від інших фінансових інституцій. Кредитові кооперативи дальше видають позички на кращих умовинах, ніж банки. Коротко— ми бачимо наглядно ріст вкладів і загально оборотового капіталу.

Прибутковість українських кооператив дозволяє на виплати пожертв нашим церквам, організаціям і різним установам. Словом, українська кооперація виконує своє завдання не тільки у господарському скріпленні своїх членів, вона, крім матеріяльних потреб, заспокоює і духові потреби, а через те дає почуття сили.

Побажаним залишається одне із важливіших завдань: масова організація нашого членства, бо тільки в цьому наша сила і гарантія на дальші кращі успіхи, як фінансово-господарські, так і загально-національні. Ми глибоко переконані в тому, що саме кооперація— це добрий лік на всякі кризи, який рівночасно в'яже нас в один суцільний і міцно спаяний організм поза межами нашої батьківщини.

КООПЕРАЦІЯ В РОКАХ 1981-1983

	1983				1982		1981
Країна	число кооп.	число членів	оборотовий капітал	ріст в 1983	оборотовий капітал	ріст. в 1982	оборотовий капітал
Канада	35	55.908	343,238.593	37,950.773 12,4%	305,287.825	35,866.090 13,3%	269,421.735
ЗСА	33	48,342	262,408.000	42,542.000 19,3%	219,866.000	29,554.220 15,5%	190,311.780
Австралія	7	8,450	39,000.000	7,591.483 24,1%	31,408.517	5,652.517 18,0%	25,756.000
Арґентина	1	5,000	1,969.742	—	1,969.742	—	1,969.742
	76	117,700	646,616.340	88,084.256	558,532.084	71,072.827	487,459.257

	рік	капітал	ріст в міл.	%
Ріст в капіталі	1981	487,459	47	11.2%
	1982	558,532.084	71	14.7%
	1983	646,616.340	88	15,8%

Увага:

В системі українського кооперативного руху діє 76 кредитових кооператив і три торговельні — це на день 31-го грудня 1983 року.

Канадський капітал поданий в канадських долярах; в ЗСА, Австралії і Арґентині — в американських дол., що арґентинська балянсова сума 45,899.000 пезів почислена по курсі, обов'язуючим на день 31-го грудня 1983 року — 23,30 пезо рівняється 1 американському дол. Для уточнення арґентинських даних, опираючись на устабілізованій валюті, подано суму оборотового капіталу — 1,969.742 з дня 31-го грудня 1983 року також і для 1982 і 1981 років.

Омелян Плешкевич

25-ліття проголошення Тижня Поневолених Націй у Клівленді

В суботу, 21-го липня ц. р. в Клівленді, Огайо, відбулось відзначення 25-их роковин проголошення Тижня Поневолених Націй, що його започаткував президент ЗСА Двайт Д. Айзенгауер в 1959 році.

Місцевий комітет підготовки цих святкувань очолював литовський діяч Реймонд Кудукіс, а організаційну працю вів клівлендський Осередок Руху Національностей („Клівленд Нешенелістіс Мувмент").

Українська громада взяла організовану участь у цих святкуваннях під проводом Українських Злучених Організацій, що їх тепер очолює мґр Василь Ліщинецький.

Програма святкувань розпочалась імпозантним походом 26-ох національних груп, які зібралися на просторій площі в середмісті Клівленду над озером Ірі. Згодом, о годині 1:30 по полудні всі вони вирушили головними вулицями міста, створюючи кольоритну картину зі своїми національними прапорами в народних одягах та різних організаційних уніформах. Оркестра чеського „Сокола" грала марші, що допомогло вдержувати велику кількість учасників у відповідній формі.

Після походу всі національні групи зайняли свої місця перед трибуною, на якій проходила офіційна програма святкувань, що її започаткували молитвою представники духовенства, серед якого численно заступлені були українські священики. Після відспівання американського національного гимну, посадник Клівленду . Джордж Войнович привітав численно зібраних учасників та сказав про історичне значення щорічних відзначень Тижня Поневолених Націй, які кожночасно пригадують світові про долю тих народів, які живуть під диктатурою Кремля і змагають до визволення.

Представивши присутнім голову цьогорічного Підготовчого комітету ТПН Реймонда Кудукіса, посадник Дж. Войнович попросив його до слова. Після нього промовляв колишній посадник Клівленду Ралф Перк, який тісно пов'язаний з рухом національностей Великого Клівленду. Він підкреслив особливий характер Клівленду, як міста багатьох етнічних груп, більшість яких походить із країн поневолених комунізмом. Він заохочував до дальших об'єднаних акцій в обороні тих націй, які живуть під тиранією комунізму.

Головним промовцем на святкуваннях був директор радіопересилань „Голос Америки" І. Томлінсон, який підкреслив заслуги американських радіонадавчих станцій, завдяки яким поневолені народи довідуються про те, що діється в країнах вільного світу та про те, що вони мають зрозуміння й симпатії для своїх стремлінь до волі з боку тих, які втішаються свободою і готові підтримувати зусилля тих, які за неї борються. Він також наголосив потребу поліпшення системи радіопересилань поза Залізну заслону, підкреслюючи, що мільйони слухачів ризикують своїм життям, щоб слухати ці передачі, тому й потрібні фонди для їхнього постійного поліпшення і розбудови.

Опісля секретарка ТПН Айрін Морров відчитала видану президентом Роналдом Реґеном цьогорічну проклямацію Тижня Поневолених Націй, у якій окремо підкреслена героїчна постать Юрія Шухевича.

Під кінець програми проф. д-р Михайло Пап із університету Джана Керрола відчитав текст цьогорічних резолюцій ТПН у Клівленді, що його присутні одобрили довготривалими оплесками. Програму завершено співом гимну „Боже, благослови Америку".

У цих святкуваннях одною з найбільших національних груп були українці. Жіноцтво, зорганізоване в рядах СУА, ОЖ ОЧСУ, в Золотому Хресті— становило поважну частину походу. Жіночі організації українського Клівленду подбали теж про окрему публікацію, в якій подані були світлини чільних жінок, українських політичних в'язнів у совєтських концтаборах із закликом до американської публічної опінії стати в їхній обороні, як також зупинити совєтський імпорт продуктів невільничої праці політв'язнів з СССР. У поході гарно запрезентувала себе школа українського танку „Каштан" у стилевих народних одягах, молодечі організації та колони сумівської молоді.

Слід додати, що директор радіопересилань Томлінсон переводив для „Голосу Америки" інтерв'ю з головами поодиноких етнічних груп Клівленду. Від української громади інтерв'ю подавав голова Українських Злучених Організацій мґр В. Ліщинецький. Серед чільних осіб присутній був теж д-р Богдан Футей, який прибув на ці святкування із Вашінґтону.

С. М. Б.

Ю. Стефаникові...

(Закінчення зі ст. 1)

тері, якій, як першій присвятив свою збірку есеїв.

Ось і остання його праця, що появилася тепер окремою книжечкою про Юрія Морачевського, пов'язана нерозривно із Василем Стефаником та Русовом.

Подивляємо вітальність та енергію нашого друга, яка проявляється не лише у власній літературознавчій праці, але і довголітньому веденні Об'єднання Українських Письменників „Слово" на терені Канади, що визначилося виданням вже сімох великих літературних збірників „Слова" із десятьох, які в загальному появилися.

У „приватному" житті Юрій Стефаник закінчив у Львівському університеті правничі студії і, перебуваючи вже в Канаді, працював у Едмонтоні в міністерстві справедливости 23 роки аж до пенсійного віку. Тут проживає він з дружиною Оленою та двома синами, Василем і Корнелем.

Але в українській спільноті він широко відомий із своєї літературної та громадської праці, так тепер, як і колись в рідній Західній Україні чи в переходовому часі у Німеччині — все і всюди з живим зацікавленням усіми проявами нашого культурного життя, особливо, однак, літератури і журналістики. У нього, як сам розказує нам, величезна переписка, яку він напричуд точно та пильно далі веде із рядом цікавих та відомих постаттей нашого мистецького і громадського світу. Він повний плянів, розпочатих праць і бажань дати зі себе якнайбільше, допомагаючи своїм знанням літератури та редаґуванням у появі не одного літературного твору чи збірника.

Не було б його, не було б антології української поезії в Канаді, не було б збірників „Слова", збірки творів Василя Купченка, антології української літератури англійською мовою (що забрало чотири роки наполегливої праці) перекладів новель Миколи Понеділка та багатьох інших зредаґованих ним творів.

Але, в першу чергу, українська вільна література не мала б такого правдивого і вірного образу життя та творчости Василя Стефаника, новелі якого Академія Наук СССР тепер перевидає з відповідними вступами, як „свого".

Наш господар з огірченням показує нам це видання з 1983 року, як і дослівно переписані частини із його писань в давніших совєтських виданнях, розуміється, без подання автора.

Але його оптимістична вдача не дозволяє довго над цим боліти, і ми повертаємося до оживленої розмови, в якій забуваємо наші роки та, згадуючи давнє минуле та спільну працю в Українському Видавництві у Львові прямо не можемо повірити, що ось відзначуємо вже 75-річчя Юрія Стефаника.

І хоча на початку нашої зустрічі ми пригадували Ювілятові вірш Миколи Рильського на власний день народження, що „з кожним роком більше місця тузі відслоняє цей веселий день" прощаючись від'їжджаємо з переконанням, що до Юрія Стефаника ніяк не підходять ці рядки, бо в нього не туга, а енергія, не сум, а бажання писати, творити та служити розвиткові нашої вільної літератури ще багато років.

ГРЕЦІЯ ВІДМОВИЛАСЬ від спільних маневрів із ЗСА мотивуючи це тим, що загроза для Греції існує з Туреччини ,а не від сусідніх комуністичних країн чи СССР. Політичні аналітики дуже здивувалися такою заявою Греції, тим більше, що її склав сам прем'єр-міністер тієї держави Андреас Папандреу. Речник грецького уряду Дімітріос Мародас заявив кореспондентам, що рішення в цій справі було винесено на засіданні уряду і передане для преси самим прем'єром. „Для нас одинокою загрозою є Туреччина", — заявив згаданий речник, який відмовився від дальших коментарів. Немає сумніву, — кажуть політичні спостерігачі, — що Греція грається з вогнем і цю грецьку захитаність використає зручно Москва при найближчій нагоді.

У СВІТЛУ ПАМ'ЯТЬ

Вшановуючи світлу пам'ять померлих дорогих осіб, на українські студії в Гарвардському університеті пожертвували:

Д-р Осип Ільків — $ 1,000 в пам'ять батьків **бл.п. Андрея і Марії з дому Стасюк.**

Д-р Іван і д-р Наталія Коропецькі — $ 1,000 в 20-ту річницю смерти батька і тестя, **бл.п. о. Володимира Коропецького**, пожертва призначена на Гарвардський проєкт відзначення 1000-ліття Хрищення України

Богдан і Марія Робак — $1,000 в світлу пам'ять **бл. п. Августина Хоми.**

Яків Берестянський - $ 500 в пам'ять **бл.п. дружини Станислави і бл. п. брата Ярослава.**

Галина Годованська-Сиротюк з ріднею - $ 500 в пам'ять мужа, батька і дідуня, **св. п. проф. Павла Сиротюка.**

Проф. Володимир Винницький з родиною — $ 500 в пам'ять дружини, мами і бабуні, **св. п. Ірени з Хоркавих Винницької.**

Ярослав Цюк зі сином Олегом — $ 400 в пам'ять **св.п. Марії Паік**, і зі сестрою Євгенією — $400 в пам'ять **св. п. батьків Олімпії і Михайла,** з призначенням на Гарвардський проєкт Тисячоліття.

Катря і Володимир Воловодюки — $ 250 в п'яту річницю смерти батька, **бл.п. Дмитра Воловодюка.**

Ярослава і д-р Ярослав Панчуки — $100 в пам'ять брата **бл. п. д-ра Антона Слижа,** в першу річницю смерти.

Людмила та Ілля Демиденки — $ 100 в світлу пам'ять з нагоди століття з дня народження батька, **св.п. проф. Світозора М. Драгоманова.**

Д-р Микола Бараболяк — $ 100 в пам'ять дружини **бл.п. Лідії з Заячківських** у 10-ту річницю її смерти.

П-во Моретті — $ 100 в пам'ять **св.п. Романа Гладуна.**

Д-р Євген і Неоніля Стецькові — $ 100 в пам'ять **св.п. Олени з Пігутів Росляк.**

Петро Бродич, Мирослава Курман з чоловіком — по $100, Ева і Ганя Мудрик, Маруся і Іван Соарис, Іван і Оля Іванців — по $20 в пам'ять дружини, мами і нануні, **бл. п. Катерини Кобелюк-Бродич.**

Лев і Стефанія Пришляки — $ 100 в пам'ять брата **св.п. Антона Пришляка** і його сина **св.п. д-ра Терентія Пришляка.**

Д-р Роман і Лідія Процики — $ 100, д-р Володимир і Марія Бачинські — $ 20 в пам'ять **св.п. проф. Івана Лисяка-Рудницького.**

Д-р Олександер Ґудзяк, Ірена і Роман Дяків, д-р Іван Кіндрат, д-р Юрій і Віра Кушнірі, Таня Дяків-О'Ніл, Василь і Марія Г. Стець, д-р Євген і Неоніла Стецькові, Надія Юрчинська — по $ 100, д-р Семен Дорощак, Г. і І. Павлічко, д-р Теодор Правак, Г. і Б. Філінські, Марія Філінська — по $50, Ірена і Петро Остапчуки — $40, Юрій Дяків — $30, Марґарет Е. Букгольц, Андрій Дякун, Василь і Анна Макух, Богдан і Марія Пашковські, Дарія і Теодосій Самотулки - по $25, Іван і Марія Іскало, Мира і Фред Ленз, д-р Михайло і д-р Уляна Лоза, Оксана Салдит, П-во М. Стасюк — по $ 20, Марія Ґреґа, Родина Кордубів, П-во Алан Роглоф, „Супрім" Дентистична Лабораторія, П-во В. Чітко, Сельма Шац — по $10 в пам'ять **бл.п. д-ра Романа Топольницького.**

Христина Блаженко - $ 50 в пам'ять тети **св.п. Яніни Федів.**

П-во Дроздовські — $ 50 в пам'ять **св.п. Яніни Федів.**

Ірена і Роман Левицькі, Теодор Пасічинський — $ 50 в пам'ять брата **св.п. мґр-а прав, поручника і УД УНА Маріяна Пасічинського,** в сорокову річниця смерти в боях під Бродами.

Працівники Компанії „Тревеперс" — $30, Роза Воробель — $ 25, П-во І. ЛєКонче — $ 10, в пам'ять **св.п. Івана Кукіля.**

Ольга і Ярослав Дужі — $ 25 замість квітів на могилу бл.п. мґр-а Франца Липецького, $ 25 в пам'ять **бл.п. д-ра Володимира Мигаля,** і $ 25 в пам'ять **бл.п. Стефи Колодницької.**

Леся і Роман Луцькі — $ 25 в пам'ять **св.п. Емануїла Притули.**

УНСоюз, Округа Балтимор-Вашинґтон-Вірджінія — $ 25 в пам'ять **св.п. Олени Малко.**

Мґр Володимир і Марія Петришини — $ 25 в пам'ять **бл.п. Миколи Колодія.**

Марія Іськів — $10 в пам'ять **св. п. Гедвіґи Гобель.**

Дякуючи жертводавцям за пожертви линемо до Господа з молитовним проханням, щоб дарив Померлих вічним спокоєм і радістю.

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА
ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА (ФКУ)

Плянують...

(Закінчення зі ст. 1)

лати інформації і факти, щоб їх включити до серії. Писати треба пересилаючи інформації чи їх джерела на адресу Інституту В.А. Гарімана або на адресу PBS: Dr. Marshall Shulman, Director, W. Averill Harriman Institute, School of International Affairs, Columbia University, 116 St. and Broadway New York, N.Y. 10027; Mr. Bert Patenaude, Project Development Officer, W. Averill Harriman Insitute, School of International Affairs, Columbia Univesity, 116 th Str. and Broadway, New York, N.Y. 10027; Mr. Bruce Christianson, President, Public Broadcasting S:rvice, 475 L'Infant Plaza, S.W. Washingtor, D.C. 20024.

БАГАТО ПСИХІЯТРІВ у ЗСА стверджують, що переміни у становищі мужчини в спільноті та родині викликують нервову напругу та потребу психічної терапії. Кількість мужчин-пацієнтів у шпиталях для нервово хворих збільшилася від 1970 року на 10 відсотків, як стверджують офіційні дані.

СЕРЕД ВЕЛИКОГО ЧИСЛА жінок, що беруть активну участь у республіканській Конвенції в Делласі, наймолодшою делегаткою є Робін Е. Бетт з Ню Йорку, яка має 18 років.

Великдень в Римі і проща до Люрду

У Великий Четвер 19-го квітня ц. р. мала група українських паломників відлетіла з Кеннеді летовища до Риму, щоб у столиці св. Петра святкувати Великдень. Подорож нашу полагоджувала агенція Кобаснюка, а провідницею була Оксана Бережницька.

До Риму ми прилетіли у Велику П'ятницю в полудень, погода—чудова, соняшна. На нас вже чекав представник подорожньої агенції з шофером і гарним вигідним автобусом. Цей шофер називався Тоні, говорив англійською мовою і був з нами на протязі цілого тижня нашого перебування в Італії.

Оглядини Риму почалися відразу, як ми сіли в автобус на летовищі в дорозі до готелю Сан Джорджіо. У передмісті Риму—модерні оригінальні будинки, але сам Рим старинне місто, історичні пам'ятки говорять про минуле століть. Готель Сан Джорджіо невеликий, близько залізничної станції, але спокійно, кімнати вигідні і модерні.

В інший час ми, напевно, пішли б відпочивати після довгої дороги, але у Велику П'ятницю в Римі відпочивати нема часу. Наша провідниця Оксана мала для нас програму, яка не дала часу на спання. За годину по приїзді до готелю, ми вже їхали до Патріяршого Двору, до церкви свв. Сергія і Вакха на відправу положення Плащаниці. Перед відправою ми мали коротку зустріч з Архиєпископом Мирославом Любачівським. Після відправи Сестри показали нам надзвичайно цікавий і багатий музей, який знаходиться тут, а під церквою—гробівці померлих наших церковних достойників. Тут спочиває Київсько-Галицький Митрополит Рафаїл Корсак. Патріяршим Двором опікуються Сестри-Катехитки св. Анни, їх тут є п'ять, і всі з Бразилії. Ми мали тут дуже смачну вечерю, приготовану Сестрами. По вечері ми пішлі біля Колізею, де Вселенський Архиєрей Папа Іван Павло ніс хрест під час Хресної Дороги. До готелю ми повернулися коло 12-ої вночі.

В суботу, о 9-ій ранку ми поїхали до Ватиканського музею, Сістинської каплиці і Базиліки св. Павла. Враження наші важко описати. По полудні, о 5-ій год., частина групи поїхала до св. Софії на Воскресну Утреню, і мали авдієнцію з Патріярхом Йосифом, а в 8-ій увечорі ми всі поїхали до Великої Семінарії св. Йосафата на обхід, Воскресну Утреню і Воскресну Службу Божу (о 3-ій год.). Правив Владика М. Марусин в сослуженні о. ректора С. Мудрого та інших отців і дияконів. Після відправи було свячення пасок в 11-ій год. вечора. Ці відправи були ввечері, бо питомці Семінарії на Великдень вранці співали у Ватиканському радіо.

Чудова відправа, спів отців і питомців залишаться надовго в нашій пам'яті. До готелю ми повертались пізно, а гостинна Сестра Софія обдарувала нас свяченим. По приїзді до готелю в кімнаті нашої провідниці п-і Оксани ми мали наше перше свячене в 1-ій год. вранці на Великдень.

У 5:30 год. ранку ми вже виїздили з нашим вірним Тоні до св. Софії на Службу Божу в 6-ій ранку, яку відправляв о. д-р П. Стецюк. Питомці Колеґії співали чудово. По Службі Божій ми мали друге свячення в приміщеннях Українського Католицького Університету. Потім з питомцями ми поїхали на площу св. Петра на Службу Божу, яку відправляв Папа Іван Павло II. На площі було коло 300,000 вірних. Папа Іван Павло бажав також українською мовою і нам, українцям, веселих свят.

23-го квітня вранці у Великодній Понеділок їдемо до Кастельґандольфо, де знаходиться літня палата Папи над чудовими озером Альбано. На протилежному боці озера є манастир ОО. Студитів, Студіон, де настоятелем є о. архимандрит Л. Гузар. Після Служби Божої нас прийняли смачним обідом, після якого ми оглядали студіон.

Але на цьому наша подорож не закінчилася, бо наша енергійна провідниця подбала, щоб у поворотній дорозі ми оглянули Віллю Андрея. Вілля ця була закуплена Митрополитом А. Шептицьким ще по Першій світовій війні, і тут наші питомці часто перебували вакації, коли з якихсь причин не могли повертатися додому. Посілість що показав нам В. Лосічко.

В дальшій дорозі, а проводжав нас о. А. Онуферко, ми зупинились в Ґротта Феррата, грецькому манастирі оо. Василіян, де заїхав Патріярх Йосиф на відпочинок після звільнення зі Сибіру.

Повернувшись до Риму, ми мали надзвичайно приємну зустріч і вечерю з о. ректором Софроном Мудрим і Сестрою Софією.

24-го квітня—вівторок вільний день від оглядин, це день купування сувенірів, оглядання склепів і писання карток до знайомих. Погода гарна, тепло і соняшно. 25-го квітня, восьма рано, від'їжджаємо з Риму. Жаль покидати, здається, що ми щойно приїхали, а тут вже від'їзд. Їдемо до Асизі, де знаходиться Базиліка Св. Францішка, та інші церкви і манастир, дуже оригінальна місцевість. Після тури і обіду їдемо до Фльоренції. 26-го квітня півдня оглядаємо чудову Фльоренцію. Перша зупинка—ґалерія мистецтва, де знаходиться статуя Давида, виконана Мікельанджело, друга „Пієта" (нескінчена)—чудові твори. Наступна зупинка—катедра Мадонни Квітів, це третя найбільша церква в світі, далі—церква Св. Хреста, площа Сеньйора і міський ратуш. Наша італійська провідниця розказала нам історію Фльоренції. Це старе, але дуже гарно положене місто, серединою якого пливе ріка Арно, багато мостів. В 1968 році ця ріка залила Фльоренцію і зробила багато шкоди ще й досі в церквах на стінах видно, доки сягала вода. В давному минулому Фльоренція була на протязі п'ятирóків столицею Італії. Після обіду вже без провідниці ми робили закупи сувенірів і продовжували оглядини.

27-го, вранці, ми відїхали з Фльоренції до Піза, тут оглядаємо катедру і славну Піза Вежу. Це вже наш останній день в соняшній Італії. Італія весною дуже гарна. Країна добре загосподарьована, а автострада дорівнює нашим„трувеям". Між Пізою і Ніццою у Франції є десятки тунелів. Від Риму до Ніцци—1,000 кілометрів. В 6-ій год. вечора ми переїхали італійсько-французький кордон. Перевірки не було жадної, шофер автобуса зголосив в прикордонному бюрі, хто їде, і це все. Від кордону до Ніцци година їзди, але краєвид дещо змінений, маса квітів, парки і будинки іншого стилю. Готель над морем, до якого ми заїхали, розташований у гарній дільниці міста. Склепи елеґантні, але ціни дуже високі в порівнянні з Італією.

28-го квітня—тура по Ніцці. Місто чудове, розположене на горбах, маса квітів, будинки—архітектурне мистецтво, а море синьо-зеленкастої барви, такої, як малював В. Кричевський. На пляжі мало людей, дещо холодний вітер. Відчувається ароґантність всюди, мимо того, що головним заробіток в Ніцці є—туризм. Після полудня їдемо купувать сувеніри і пройтися Рів'єрою, бо Ніцца—серце Французької Рів'єри.

Після пляну агенції Кобаснюка, 29-го, в неділю, ми мали купатися в морі, опалюватися і відпочивати перед дальшою дорогою, але, на жаль, так не вийшло, замість купалевих строїв ми вперше витягали светри і хустки, а від пляжі трималися далеко. В 9-ій вечора ми відїхали потягом до Люрду.

30-го квітня в 8.15 вранці за місцевим часом ми приїхали до Люрду, де замешкали в готелі Еспанія, недалеко Ґроти. Погода чудова. Перше їдемо до Віллі Св. Хреста, до Сестер Служебниць, і до української церкви Пречистої Діви Марії. Сестри приймають нас полуденком, дуже смачним, українським. Оглядаємо церкву, бо нашій цікавості нема меж, це ж та церква, про яку ми така багато чули і читали, а тепер, нарешті, можемо побачити. Церква стилева, добре розположена, звідси видно Базиліку і Ґроту, золоті бані видно далеко.

Чудовий образ свв. Володимира і Ольги на зовнішній стіні церкви виглядає дуже імпозантно, біля церкви статуя Божої Матері. В середині гарний Іконостас. Мальовання церкви вже розпочато. Точніше будемо оглядати завтра, а тепер їдемо до Базиліки і Ґроти. Кожного дня о 4-ій по полудні є процесія з Найсвятішими Дарами і благословення хворих. Базиліка складається з трьох церков (або поверхів), а найнижчій—наша українська каплиця.

1-го травня у Франції—державне свято, тому людей більше, ніж звичайно приїхало до Люрду. Ми вранці відвідали Ґроту, набрали чудотворної води і пішли до нашої церкви, де о. В. Прийма правив Службу Божу. Після відправи ми мали зустріч з о. В. Приймою, їли разом смачний обід, приготований Сестрами, оглядали віллю та робили знімки. Віллею і церквою опікуються Сестри Служебниці Непорочної Діви Марії—Сестра Ізидора і Сестра Стефанія з Канади, а Сестра Єва з Югославії. Вони постійні інформатори про нашу Церкву в Україні і про наш народ. Разом з о. В Приймою ми оглянули дім, де народилась і жила Бернадета, а також церкву під землею, яка вміщує 35,000 людей. Вигляд цієї церкви тяжко описати, чи навіть уявити собі, її треба бачити.

Потім долучуємось до процесії, а після процесії їдемо бачити фільм про життя Бернадети українською мовою. Після фільму ми попрощали о. В. Прийму і пішли на вечерю, а увечері—на процесію зі свічками. Процесія ця—це щось надзвичайне. Наші Сестри зголосили нашу групу відмовляти вервицю і співати через голосник по-українськи, чергуючись з іншими національними групами в різних мовах. Процесія ця залишила в нас незабутнє враження.

Другого травня дуже рано виїхали з Люрду додому. Поїздка наша була надзвичайно цікава. Дякуємо Богові за щасливу подорож і гарну погоду, а нашій енергійній, підприємчивій і товариській провідниці Оксані Бережницькій—за особисті знайомства, завдяки яким наша подорож була інтереснішою і ми побачили більше ніж було запляновано. Я певна, що цьогорічний Великдень в Римі і проща до Люрду залишаться для нас незабутніми.

Зеновія Мороз